

SPR:n ensiavun ja terveystoiminnan asiantuntijaryhmä

Suositus ensiavun kouluttajien pohjakoulutusvaatimuksista ja ensiavun kouluttajakoulutusten sisällöistä

Suomen Punainen Risti (SPR) ja sosiaali- ja terveysministeriö (STM) päivittivät 9.4.2022 yhteistyöpöytäkirjan varautumisesta ja ensiaputoiminnasta. Tämä yhteistyöpöytäkirja on voimassa toistaiseksi ja korvaa aiemmat yhteistyöpöytäkirjat.

Yhteistyöpöytäkirjassa määritellään SPR:n rooli ensiaputoiminnassa. Siinä todetaan muun muassa, että ”SPR:n ensiavun ja terveystoiminnan asiantuntijaryhmä määrittelee suositeltavat sisällöt kansallisille ensiavun kouluttajakoulutuksille sekä suositukset vaatimuksista ensiapukouluttajien pohjakoulutukselle.”

Ensiavun kouluttajien pohjakoulutusvaatimukset

Tämä suositus sisältää vain työpaikoilla ensiapukoulutusta antavien ensiapukouluttajien pohjakoulutusvaatimukset. Työpaikkojen ensiapukoulutus on osa työturvallisuuslain (738/2002) ja työterveyshuoltolain (1383/2001) mukaista työpaikkojen ensiapuvalmiutta.

Ensiapukoulutusta annetaan kansallisesti erittäin laajasti eri yhteyksissä, kuten esimerkiksi harrastuspiireissä, perusopetuksessa, varhaiskasvatuksessa ja autokouluissa. Suosituksessa ei rajata pois mahdollisuutta kouluttaa ensiapua edellä mainituissa yhteyksissä. Prosentuaalisesti eniten ensiapukoulutusta annetaan kuitenkin työpaikoilla työntekijöille. Näin ollen tässä suosituksessa otetaan kantaa vain työpaikoilla ensiapukoulutusta antavien kouluttajien pohjakoulutusvaatimuksiin.

Työpaikkojen ensiapukoulutusta antavan ensiapukouluttajan suositellaan olevan joku seuraavista terveydenhuollon laillistetuista ammattihenkilöistä: sairaanhoitaja, terveydenhoitaja, kättilö, fysioterapeutti, hammaslääkäri tai lääkäri. Myös ammattinimikesuojatut perustason ensihoidon ja sairaanhoidon ja huolenpidon osaamisalan suorittaneet lähihoitajat, pelastaja, palomies-sairaankuljettaja tai lääkintävahtimestari-sairaankuljettaja voivat toimia kouluttajina. Ensiapukouluttajakoulutukseen hakeutuvalla henkilöllä suositellaan olevan kokemusta ensiaputoiminnasta.

Ensiavun kouluttajapätevyyttä tulee pitää yllä säännöllisellä täydennyskoulutuksella.

Suositus sisällöistä kansalliselle ensiavun kouluttajakoulutukselle

Ensiapukoulutuksen tavoitteena on väestön ensiapuvalmiuden vahvistaminen ja sen jatkuva ylläpitäminen ja lisääminen erilaisissa toimintaympäristöissä (työpaikka, koti ja vapaa-aika). Tämä tapahtuu jakamalla tietoa ensiapua vaativista tilanteista ja auttamisessa tarvittavista toimenpiteistä, sekä tapaturmien ehkäisystä. Lisäksi tulee ottaa huomioon eri kohderyhmien toimintaympäristöjen asettamat vaatimukset. Ensiapukurssille osallistuville tulee taata ajantasaiset tiedot ja taidot ensiavusta ja tapaturmien ehkäisystä.

Ensiavun kouluttajakoulutuksen käyneellä henkilöllä on valmius kouluttaa erilaisille ryhmille heidän tarvitsemiaan ensiaputaitoja ja tapaturmien ehkäisyn keinoja. Ensiavun kouluttajan keskeisenä tehtävänä on opettaa näyttöön ja tutkittuun tietoon perustuvia ensiavun sisältöjä ja ensiaputaitoja sekä ottaa huomioon eri kohderyhmien asettamat vaatimukset ensiavun tilanteissa. Tavoitteena on rohkaista yksilöitä auttamaan ensiaputarpeessa olevia, ylläpitämään ensiapuvalmiutta ja ehkäisemään tapaturmia niin työpaikoilla, kotona kuin vapaa-ajallakin.

Ensiavun kouluttajakoulutuksen tavoite:

- Ensiavun kouluttaja tietää, mistä hän löytää luotettavan ja ajantasaisen tiedon ensiavusta.
- Kouluttajalla on pedagogiset taidot ensiavun opettamiseen eri väestöryhmille.
- Ensiavun kouluttaja ymmärtää eri kohderyhmien tarpeet ensiavun koulutuksissa. Tämä kattaa ensiapuvalmiuden ja erityisriskien huomioimisen eri kohderyhmissä.
- Kouluttaja hallitsee ensiapu- ja elvytystaidot, joista annetaan näyttö.
- Kouluttajalla on valmiudet ensiapukurssilaisten auttamisvalmiuden ja -rohkeuden lisäämiseen.

Koulutuksen suoritettuaan ensiavun kouluttaja:

- Osaa ensiapuun liittyvän tietoperustan.
- Seuraa alan kehitystä kansallisesti ja kansainvälisesti.
- Kykenee hyödyntämään hankkimaansa tietoa ensiavun koulutuksissa.
- Hallitsee ensiavun kouluttamisen muuttuvissa ympäristöissä ja erilaisten kohderyhmien kanssa (koulutusten kohdentaminen).
- Saa valmiuksia yhteistyöhön ja ensiavun koulutusten suunnitteluun yhdessä ensiapukoulutuksen tilaajaorganisaation kanssa.
- Osaa arvioida, millaiset erityisriskit ympäristöön kuuluu ja kohdentaa opetusta sen mukaisesti (osaa esim. soveltaa riskinarviointia työpaikkojen ensiapukoulutuksessa).
- Liittää tapaturmien ehkäisyn ensiapuaiheisiin kohderyhmien vaatimusten mukaisesti.
- Osaa ohjata ensiapukurssilaisia ensiapuvalmiuksien ylläpitoon.
- Hallitsee keinoja ensiapukurssilaisten auttamisrohkeuden lisäämiseen.

Ensiavun kouluttajakoulutus sisältää vähintään seuraavat aiheet:

- Näyttö kouluttajan omista ensiaputaidoista
- Hätäensiavun sisällöt (toiminta auttamistilanteessa, elvytys, tajuton, verenvuoto, sokki, vierasesine, hätäpuhelu)
- Toiminta ensiapua vaativissa tilanteissa:
 - Autettavan kohtaaminen, auttamistilanteiden luottamuksellisuus
 - Auttamisen ketju (tilanteen tunnistaminen, soitto 112, ensiapu, tietojen välittäminen ensihoitoon)
 - Sairauskohtaukset
 - Pää-, tuki-, sisäelin- ja liikuntaelinvammat
 - Haavat ja palovammat
 - Myrkytykset
 - Kylmä- ja lämpöaltistukset
 - Muut ensiapua vaativat tilanteet
 - Tapaturmien ehkäisy (työ-, koti- ja vapaa-ajan tapaturmat)
 - Psykologinen ensiapu
- Pedagogiset taidot:
 - Erilaiset opetusmenetelmät ensiavun opettamisessa
 - Aikuisen oppiminen ensiavussa
 - Erilaiset teknologiat ja välineet ensiavun kouluttamisessa
 - Erilaiset kohderyhmät ensiavun oppijoina (muun muassa eri ammattiryhmät)
 - Eri toimintaympäristöt ensiavun kouluttamisessa (työpaikka, koti, vapaa-aika)
 - Ensiapukoulutuksen toteuttaminen, jossa on otettava huomioon riittävä käytännön harjoitusten määrä
- Opetusnäyttö
 - Elvytyksen ja ensiaputaitojen opettaminen (opetusnäyttö)
 - Erilaisten harjoitusten toteuttaminen ensiavun opettamisessa
 - Kansainvälisten ja kansallisten elvytys- ja ensiapuohjeiden sisällöt
 - Ajantasaisen ja luotettavan tiedon käyttö ensiavun opettamisessa
- Arviointi ja palautteen antaminen
 - Palautteen antamisen ja vastaanottamisen merkitys ensiavun kouluttamisessa ja auttamisvalmiuden ja -rohkeuden lisäämisessä.